

ДОНЧО ЦОНЧЕВ
ШАРО

chitanka.info

Той нямаше определено занимание в този град. Обичаше да лежи в пустия двор зад кухнята на един ресторант. Ресторант-градина „Чучулига“ — така пишеше на фирмата отпред, но фирмата, разбира се, никое куче не можеше да прочете. За сметка на това едва ли някой от хората можеше да обхване и да оцени с носа си шарения облак от миризми, който витаеше над квартала. Облак, който летеше ниско, тежък и тревожен като изненадано ято, вдигаше се високо като мечта и — разнищени от вятъра — краищата му рисуваха в кучешкото въображение безброй лакомства и надежди. Хората идваха в този ресторант и сядаха не само без да подушат наоколо, но без да се огледат. Излапваха каквото има в чинията, приказваха си с напрегнати лица и се наливаха (от чашите им се надигаше остра кисела миризма), после ставаха и пак бързаха, като че бяха слепи за истинския, обикновен и прост околен свят. Тук и дърветата бяха по-други: прашни листа, ранени стъбла, умислени клони над широките асфалтови реки, по които плуваха безчетни ръмжащи коли.

Въпреки рязката промяна на пейзажа, мислите и начините на прехрана, която настъпи след преселването, най-важните неща в живота му на куче не се нареждаха зле. „Върви там някак си“ — би казал някому, ако можеше да говори.

Единственото, което му липсваше сериозно — понякога болезнено, — бе средата на неговите ближни. Не че ги нямаше. И в този град живееха кучета, както навсякъде, тук дори имаше толкоз различни породи, попаднали кой знае отде и защо, но все се случваше така, че той не можеше да се умеша с тях. В началото мислеше, че като е такъв голям и рунтав, те просто се плашат от него и затова странят. По-късно реши, че тук за тази работа си има особен, неизвестен нему чалъм. Така се изнизваше времето, докато се чудеше какъв може да е този чалъм и как, по дяволите, да го налучка, а другите, разбира се, си живееха живота.

Нима можеш да упрекнеш някого, че си живее живота? Нека си го живее. И ти ще си живееш своя.

Веднъж (той пак си дремеше зад кухнята на ресторанта) в просъница разбра, че изведнъж е скочил на крака. Още не беше отворил хубаво очи, когато ноздрите му се изпълниха с трепет. Този път не беше вечният сън — касаеше се за действителна близост на представители от рода му. Хукна накъдето неудържимо го теглеше

носът, радостният полъх му показваше най-краткия път и ето че скоро ги видя.

Те бяха цяла компания.

Между купчина ръждиви тенекиени изрезки и безредно струпани греди лежеше една кучка. В нейна чест бе този фестивал, тя знаеше това много добре — така щастливо се приличаше на слънцето. Беше дълга, с лъскав кафяв косъм, вероятно мелез от гонче и обикновен домашен сетер. Поради разюздания градски живот на нейните родители и деди и поради слабата им загриженост за расовата чистота на поколенията тази кучка беше наследила много противоречиви маниери и външни белези, които вкупом довършваха характеристиката ѝ така: красива и разглезена, ленива, но гъвкава като котка, зла и страстна натура.

Другите кучета наоколо стояха прави или налякали. Сегиз-тогиз някои от тях източваха шици и навеждаха без видим повод глави, сякаш ей сега ще запrikaзват като хора. Но след това едва забележимо помръдване, което замираще назад по телата им — до агонизиращите крайчета на опашките, — те отново се сковаваха в същата електрически напрегната неподвижност. Мислиш, страхуват се да не счупят някакъв тайнствен и тънкостенен стъклен съд, за който вярват, че им е поверен само веднъж в живота. Поверен само сега, днес, в този единствен и безкраен миг, заради който е било всичко — яденето, ритниците, треперенето в зимните нощи и всевечното, безсмъртно скимтене на гладния стомах, завещано от неизвестен баща, на него пък от дивите дядовци, завещано пак в такъв кратък, жалък, велик миг на очакване и полуда, — да, заради този миг живееха и търпяха, и крепяха сега крехките си невидими чаши, уплашени да не разлеят надеждата, радостни, като я чуват как лудо бълбука в кръвта. Всяко от тези кучета дълбоко вярваше, че красавицата очаква само него, или поне желае само него.

Безразсъдно настоятелни, винаги смешно прикрити, податливи на наивно залъгване — не са ли чувствата като на деца?

Шаро погледна мълчаливата, тътнеща картина, възприе я безпогрешно и чу как цялото му тяло вие. Предпазливо забърза на тромавите си силни крака. Мъниците (те винаги първи разбират какво става, това сигурно е резултат от естествената им злоба и дадената им за компенсация интелигентност) дадоха знак за присъствието му. Тогаз

някои от кандидатите за любовници изтърваха по едно сподавено скимтене, което като че капна от устата им, а сухата, смазана от слънцето пръст, веднага го глътна. Кучката стана и се протегна — тя също го беше видяла. Подушиха се взаимно, той ѝ се зарадва по невъздържан, но все още приличен начин. Радост, равна на времето, през което си чакал и премислял нещото, толкова дълго, преди да го срещнеш. Боже, какво ти приличие тъкмо сега — Шаро си дигна гордо главата и скочи отгоре ѝ...

Точно в този миг изсвистя примката.

Той не чу това тънко и кратко свистене, защото в ушите му вече бучаха жадните, диви викове на дядовците и пищяха замаяните луди гласчета на милиони бъдещи Шаровци. Които искаха да се родят веднъж, сега, непременно и веднага, пък каквото ще да става после, ябълката изгнива, за да пребъде семката ѝ, очите му бяха пълни с гладкия кафяв гръб на кучката, и... нея вече я нямаше, така ужасно я нямаше...

Любовниците също потънаха някъде, като че ли никога не са били тук. Само телта се затягаше все по-здраво около, гърлото му.

Шаро беше много здраво селско куче — от най-добрата овчарска порода беше той, — но колкото по се дърпаше, толкова телта по се врязваше във врата му. Изгори го невероятна ярост — законната ярост на безславно измамените — и се хвърли върху човека, да го сръфа така, както никога не беше сръфал досега и както не мислеше, че ще трябва да сръфа през живота си. Нищо не излезе от този скок. Примката се носеше от як прът, който не позволяваше да се шава ни назад, ни напред. Само го заболя повече, падна, задуши се съвсем и въпреки че не беше в характера му, скоро престана да се бори.

— Гепихме го най-последно! — задъхано каза циганинът. — Кожа за пет чифта патъци!

— И повече — с тон на специалист каза момчето, но този път остана настрана от жертвата.

Една жена отиваше към новите жилищни блокове отсреща. Тя се отклони от пътя и дойде при тях. Беше много дебела, разпищя се тънко — кой им давал право да мъчат животното, хулигани такива, щяла да повика милиционер, къде се намирали те! Циганинът ѝ обясни, че има разрешително. Той даже ѝ показа някаква хартийка с печат, на тя блъсна ръката му. Никой досега не беше се отнасял по подобен начин

към документите му. Той в първия миг се смали, но бързо се окопоти и прошепна: „Официален документ ма, како! От сегенесето!“ Тя бръкна в чантата си, извади нова, почти пукаща двулевова банкнота и му я даде. Той завъртя парите близо до лицето си, погледна жената много учудено и ѝ ги върна. Тя му даде пет.

— Донесете го с мен. И гледайте да го удушите съвсем!

— Че го носим ма, како, ам че даваш още два кинта. За кирията.

— Какво?

— Е, иначе зимај го, носи го, където искаш.

Тя прехапа устната си, погледна Шаро, който безпомощно хъркаше на земята, и допълнително удари ръката на циганина с още два лева. Пое чевръсто напред. С отпусната примка Шаро можа да върви сам, но след всичко дотук не приличаше на себе си. Жълтите очи на циганина подскачаха по гърба на жената. Тъмносинята ѝ рокля много отиваше на белите ѝ, гладки крака, той почувства желание да каже нещо във връзка с това, но само разтегна широко уста, при което здравите му зъби лъснаха, и крепко намигна на момчето. Все пак тя го чу да мрънка отзад: „Готово ма, како, само не се нервирай. Добра жена си ти, нали виждам. Добра и интелигентна, няма да се караме с тебе. Ако кажеш, до Драгалевци че ти го доведем Буби. Той се казва Буби... Буби, Буби! Куче и половина, за всичко става.“ Стигнаха до блоковете, жената посочи една барачка, боядисана в зелено.

— Вържи го тук. Ей там има забити пирони.

— Синджир немам, како.

Тя се отпусна на един крак като войник при „свободно“ и чантата ѝ се залюля.

— Има тука един — смирено наклони глава циганинът, — ама съм го купувал за осемдесет стотинки. Кажи го кинта. Така де, тука не е пазар. Специално вързало за кучета!

Щом получи и този лев, циганинът освободи кучето от примката, като в същото време с професионална ловкост му беше нахлузил един ръждив синджир, на две-три места снаждан с тел и канап. Тъкмо най-сетне всичко беше готово и момчето пресмяташе, че за такова куче осем лева не са кой знае каква цена и че „Буби“ не му прилича никак, циганинът нещо се подхлъзна и силно ритна Шаро в хълбока. Шаро изскимтя и веднага побягна, като влачеше из пепелака специалното си вързало. Циганинът се завайка, удари с две ръце главата си, после

бедрата си, каза „сакън“ и „како, како!“ и хукна подире му. След десетина крачки се обърна, махна тревожно на момчето и то го последва. Скоро всичко утихна. До бараката пред новите жилищни блокове жената остана сама върху хубавите си бели крака.

Шаро тича дълго, после обиколи много отдалеч и надвечер се върна зад кухнята на „Чучулига“. Застъпи синджира и изхлузи главата си. Шията го болеше непоносимо. Познатият пейзаж наоколо, станал му нещо като домашно огнище от толкова време, му се видя омразен и застрашителен. Хубавото в него бяха само сънищата. Това беше първият път, когато той съжали за решителната крачка в живота си. Кой го излъга да се пресели в големия град? Защо ли не вземе да... Не му беше до разсъждения и отговорни постъпки, болеше го шията. Погледна към варелите с отпадъци, споменът за кучката зънна някъде дълбоко в гръбнака му. Не се помръдна нито за едното, нито за другото. Преди този ден и да го убиеха, не би повярвал, че могат да се пренебрегват такива неща. Да не се интересуваш от ядене и от любов ли? Дали и хората тук, които май вършеха всичко това забързани и без въодушевление, бяха така тежко оскърбени от нещо? От малък му бяха правили силно впечатление човешките вратове — тънки, бели и някак незащитени. Какви примки ги стягаха тях? И колкото повече мислеше, толкова по-малко желание му оставаше да иде към варела или където и да е. Легна, изправи един до друг предните си крака и опъна муцуната си върху тях. Пълни с кръв и въпроси, очите му останаха вперени напред, страшно изцъкдени към нищото и към сгъстяващия се над градината мрак.

Мина тази тежка нощ, пълна със сладкия блян по кучката — блян, расичан от телта и пробождан от жълтите очи на циганина — минаха и други нощи, заредиха се слънчеви дни. Едно хрумване — да се пресели край свинарника на казармите — го направи вечно сит. А нима той можеше да предположи, че тъкмо с тази осигурена ситост започваха най-тежките му дни?

Чудно: Шаро се хранеше добре и редовно, спеше, душеше, дигаше крак до железните стълбове или край кестените, закърпени с цимент, и въпреки всичко беше нещастен. Все повече странеше от градските хора. Не му изглеждаха като неговите селяни, с които само един поглед вече установяваше всичко: другарски отношения или поне ненамеса. Спокойното безразличие от твоя и от тяхна страна, с което

можеш да си лежиш досами краката им, без да те е еня за каквото ѝ да било, тук не беше възможно. Много бързаха тук. Във всяко нещо се взираха с подозрение или с нападателен интерес.

Той може би нямаше да мисли така, но циганинът отново се опита да го спипа с теления гердан (заради него напусна „Чучулига“). Тук пък хлапетиите го замеряха с камъни по цял ден. Случайно минаващи жени му щракаха с пръсти и му правеха приятелски, много съмнителни гримаси. Наистина вече във всичко очите му откриваха съмнителното и опасното.

Лежеше по пустеещите места, случайно или временно забравени от ръмжащите машини, които копаеха дълбоки трапове и докарваха купища цимент и тухли. Интересни му бяха тези машини — захапваха товара с железните си челюсти, внимателно го изплюваха, бавно, така както кучките пренасят малките си, ах, да, кучките... как тя се беше протегнала, когато го забеляза... този тънък, гладък гръб... ноздрите му поемаха огън и... Телта! Телта! Ей така — за нищо не можеше вече да мисли спокойно. Разни ръждиви тенекета раждаха в мозъка му гърбове на хубави кучки. В случайното приближаване на някого виждаше все примки. Накрая намрази и ближните си. Ближните? Нима те го обичаха? Лесно им беше на тях. Имаха си законни кътчета, получаваха си редовно комата — направо от ръката на благосклонния стопанин, — можеха да разиграят опашка в знак на вярност и готовност да бъдат бити, надушваха кога и къде има нещо интересно, вреждаха се, просто живееха. Да, мразеше ги, разбира се. С удоволствие би сдвил когото и да е.

Виж там, откъдето беше дошъл, имаше истински другари — едри и рунтави като него. Беше се боричкал с тях до насита, бяха се надбягвали по поляните, винаги се намираха, когато трябваше да си помогнат в някоя работа. И Розка. Виждаше в сънищата си влажната ѝ муцуна, чакърестото око. Вярно, имаше репей в нейната козина, но беше по-мила и по-хубава от всички кривокраки мъници заедно.

Розка!

Или поне някоя като нея. Никога ли нямаше да тичат пак по поляната? Нарочно я оставяше да вземе преднина, задъхани, ноздрите им пълни с дъх на овчи тор, а този меден звън на хлопките, далечен звън, и тези окосени ливади... Какъв гръб имаше тя! И раждаше смешни тантурести палета, до едно шарени като него. Неизменно

такива. Учеше ги как да дигат крак до дърветата, те още не знаеха кое за какво е, опитваха се да ядат шикалки, глупачетата, надяваха се да захаят късите си опашки — въртяха се на едно място и се търкаляха като кълбета. Смешна работа! Какво щастие да си спомни за всичко това.

Една нощ песът внезапно скочи, облеци очи в тъмното, сякаш да разгледа тези светли за него видения, след това разтърси тялото си така, че се чу едно „трррррруп“, и веднага тръгна.

Обратният път сякаш бе постлан с жарава — толкова бързаше Шаро. Тичаше с провиснал от умора език, но мисълта, че скоро ще бъде на мястото си и отново ще заживее щастливо и спокойно, както преди, му даваше голяма сила. Рядко спираше тук-там, да се огледа и да подуши. Отби се в един дол. Водата миришеше на чернозем и коренаци, налока се жадно. Не намаляваше темпото на тръса. Съмна се, стана обед, мръкна. Реши да почине край едно село.

Легна на поляната, като дишаше тежко и шумно. Миришеше на дим, някъде далеч гореше шума, приспиваше го, разказваше му. Мина една каруца и от нея го замериха с нещо. Въпреки умората и това сладко отпусчане в тънката миризма на дима, той уплашено скокна встрани. После приближи нещото и с изненада откри, че то е голям, малко позасъхнал комат хляб. Погледна след каруцата, песента на нейните колелета май му се смееше. Захапа комата със зъби и отиде с него недалеч, към един гьол, в който плуваха безброй бърбиви сивокрили гъски. Тук легна и бавно, дълго яде комата, като го държеше застъпен под предните си крака.

Зададоха се четири-пет момчета, водеха и едно магаре. Шаро се изправи гузно, стисна в зъби комата и разумно се отдалечи. Момчетата не му обърнаха никакво внимание. Усети, че опашката му е подвита навътре, между задните крака, и това смътно го ядоса. Пусна комата, дигна опашката и дълго я размахва, докато напълно се убеди, че тя вече не е там, където я държат вълците. Бавното люлеене на тежката рунтава опашка му харесваше повече, отколкото яденето, приказката на далечния дим пак галеше ноздрите му.

После свърши с комата и полека отиде до чешмата. Докато лочеше от дългото каменно корито, погледна на двете страни и реши да продължи по пътя. Но пътят беше дълбоко нарязан от гъсенични трактори и затова пое по гладката пътека встрани. Две жени минаха

наблизо с мотики на рамо. Те се смееха високо, бяха свалили забрадките си и ги въртяха отпреде си. Или пъдеха мухи, или си играеха. Тази, която говореше повече, от време на време закриваше устата си с ръка и тогава най-силно прихваха. Тя бръкна в бохчата, окачена на дръжката на мотиката, извика:

— Къц! Къц! Шаро, на!

Той трепна и се закова на мястото си. Не беше чувал името си много отдавна, почти беше престанал да вярва в него. Искаше му се пак да го извикат.

— На, Шаро, на!

Селянката му хвърли коматче, но той не се интересува веднага от него. Завъртя пак опашка и на два-три пъти опъна шия надолу, към земята. Така се стараше да изрази сладкото усещане, което изпитваше, като чува името си.

— Мяза на моя торлак — каза селянката, — пък му идва отръки да се умилква. Яж, бре! Тояга ли чакаш!

Жените си заминаха по пътеката, а Шаро изяде коматчето си. То беше меко, миришеше на лук и сирене.

Слънцето вече залязваше. По пътя се прибираше чарда биволи, помъкнала със себе си облак прах. Биволарят мина встрани, размаха кривака си и продрано извика. Тромавите животни равнодушно продължиха по поляната и както вървяха вкупом, черните им, издути от паша кореми се триеха един о друг. Някои преживяха с опънати напред муцуни — навярно, за да се почесват с рога по вратовете, или пък защото зеленото за днес им беше омръзнало и сега искаха да погледнат небето. (Дали наистина биволите поглеждат някога небето?) От устата им капеше пухкава бяла пяна. Някъде далеч пееха. Те май не държаха толкова на изпълнението и текста, колкото на самото провикване или пък на това, което изживяваха, като се провикват. Гъските в гьола гракнаха настойчиво, сигурно и те нещо изживяваха, заизлизаха на тревата и като отупаха енергично сивите си криле, забързаха към дългия сайвант в далечината с високо вдигнати шии. Някои от тях литнаха.

Шаро се загледа в бакърения хоризонт, където се стелеха жълтеникавият прахоляк, песента на жените и приказката на дима, после се загледа в черните биволи и белите гъски, накрая сведе очи в земята пред себе си. Отвори уста и червеният му език висна встрани.

За миг забрави къде беше тръгнал. Седна да си помисли, почеса се зад ухото с тромавия си заден крак. Сега забрави защо беше седнал. Стана, протегна се продължително и се прозина със скимтене. Накрая клопна зъби и пак пое в кроткия си кучешки тръс.

Никъде не отиваше. Не мислеше за нищо. Беше му добре.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.